

Odpowiedź na recenzję Jadwigi Smoleńskiej

— Autorka recenzji podaje zastrzeżenia dotyczące treści programowych w rozdz. III i IV. Włączyłem te treści, ponieważ wiążą się one bezpośrednio z procesem rehabilitacji dzieci z uszkodzonym słuchem.

— Szanowna Recenzentka pisze, że metody diagnozy medyczno-audiologicznej, psychologicznej i socjologicznej należą do kompetencji lekarzy specjalistów, psychologa i socjologa. Sądzę, że pedagog specjalny musi być zaznajomiony z tymi metodami i umieć wybrać z nich informacje potrzebne mu w osiąganiu celów i realizacji zadań. Zwraca na to uwagę Janina Doroszevska w „Szkoła Specjalnej” (lipiec—sierpień 1973 s. 193).

— Na stronie 46 książki znajduje się opis badań ortopedycznych, które, zdaniem Autorki recenzji, powinien przeprowadzić lekarz ortopeda. Otóż pp. M. Kutzner-Kozińska i K. Włażnik w książce pt. *Gimnastyka korekcyjna* (Warszawa 1988) podają metodę ogólnej oceny wad postawy, którą może i powinien posługiwać się nauczyciel WF-u i na tej ocenie oprzeć swój indywidualny program ćwiczeń korekcyjnych wad postawy. Nie wszystkie przypadki wad postawy i ich korekcję kieruje się do specjalisty — lekarza ortopedy lub fizjoterapeuty.

— Autorka recenzji wysuwa zastrzeżenia odnośnie do placówek rehabilitacji osób z uszkodzonym słuchem i stwierdza, że poradnie psychologiczno-pedagogiczne nie prowadzą rehabilitacji takich osób. Nie podzielam słuszności tych zastrzeżeń. Poradnie te prowadzą rehabilitację. Diagnoza, którą przeprowadzają te poradnie, jest nieodłącznym elementem procesu rehabilitacji. Na diagnozie opiera się ten proces.

— Według Autorki recenzji ocenę rozwoju dziecka z uszkodzonym słuchem powinien przeprowadzać tylko psycholog. Nie zgadzam się z tym twierdzeniem. Na stronie 33 mej książki przytaczam opinię Daniela Linga, wybitnego surdopedagoga, który uważa, że kompetentny nauczyciel powinien umieć przeprowadzać gruntowną ocenę ogólnego rozwoju funkcji słuchowych, funkcji umysłowych, rozwoju języka oraz czytania i pisanie u dziecka i na wynikach tej oceny zaplanować indywidualny program jego rehabilitacji pedagogicznej.

— Na stronie 48 książki podane są cele wychowania w szkole dla dzieci z uszkodzonym słuchem, a na stronach 57-68 — treści programowe, które, zdaniem Autorki recenzji, nie wiążą się z procesem rehabilitacji i należy je z książki usunąć. Jestem przekonany, że mają one bezpośredni związek z tym procesem i należy je w książce zatrzymać. Proszę przejrzeć książkę *Nauczanie w klasach 4-8 szkoły specjalnej* pod redakcją I. Stawowy-Wojnarowskiej (Warszawa 1990).

— Na stronie 70 podane są przyczyny uszkodzenia słuchu i wzroku u dziecka, a nie objawy, jak sądzi Autorka recenzji. Objawami choroby Ushera są na przykład trudności we wzrokowym rozpoznawaniu przedmiotów, potykanie się w czasie chodzenia, dotykanie palcami ściany przy chodzeniu itp.

— W recenzji książki podano, że schizofrenia występuje bardzo rzadko u dzieci, tymczasem jednym z objawów schizofrenii jest autyzm, który obserwuje się dość często u dzieci.

— Autorka recenzji twierdzi, że w przedstawionym przeze mnie opisie chorób psychicznych brak omówienia nadpobudliwości ruchowej, często spotykanej u dzieci z uszkodzonym słuchem. Proszę przeglądnąć stronę 45 książki, na której podane są objawy występujące u dziecka z nieprawidłowym rozwojem osobowości (dawniejsza nazwa: psychopatia). Podano tam, że u takiego dziecka występuje nadmierna pobudliwość, brak opanowania, wybuchowość i agresja.

— Na stronach: 80, 81 i 82 opisane są wybrane jednostki chorób przewlekłych. W recenzji występuje pytanie, w jakim celu zostały one opisane, jaki mają one związek z uszkodzeniem słuchu. Kiedy w 1950 r. istniał w Warszawie Instytut Pedagogiki Specjalnej, prowadzony przez Marię Grzegorzewską, słuchacze tego Instytutu regularnie wyjeżdżali do Tworek na wykłady z psychiatrii oraz na wykłady do Instytutu Matki i Dziecka, w czasie których prof. Bogdanowicz, wybitny pediatra, zaznajamiał słuchaczy z wybranymi jednostkami chorobowymi. Powstaje pytanie: w jakim celu Instytut Pedagogiki Specjalnej organizował te wykłady?

Tadeusz Tyniowski